Ч. 19. Чернівцї, вівторок дня 11 (23) квітня 1895. Рочник XI.

Передплата
на „Буковину“ разом з ілюстр. додатком „Недїля“ виносить:
на цїлий рік 10 зр. — кр.
„ чверть року 2 „ 50 „
„ місячно — „ 85 „
для заграницї 15 рублїв або 24 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ:
у вівторок, четвер, суботу і недїлю.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всї дописи адресувати належить. — Бюро редакциї отворене щодня від 8. рано до 8. вечером.

Наші жаданя від будучого владики.

Коли бл. п. митрополит Морар-Андрієвич вступав на владичий престіл, сказав він до депутаций, котрі витали єго: „Як сегодня витаєте мене з радостию, так колись попращаєте мене зі смутком“. І сповнились єго слова зперед 15 лїт — пращали єго зі смутком осиротїлі Волохи, що втратили провідника і свого найсильнїйшого борця за волоску ідею народну. Держачись засади: de mortuis nil nisi bene, бо не штука нападати на чоловіка, котрий уже не може боронити ся, ми не хочемо вичисляти кривд, заподіяних рускому народови бл. п. митрополитом Сильвестром; ми лиш скажемо, що буковиньскі Русини, випроваджаючи пок. владику в остатну дорогу, чули жаль, що покійник, волоский патріот, не дав причини — бо може совість не позваляла єму — до сердечного смутку і нам. Ми розуміємо, що горячо відчутий патріотизм, хоч се й дуже гарна прикмета у чоловіка, нераз засліплює єго і робить нетерпимим на жаданя другого народу; однак мимо того мусимо жадати, щоби на так впливовім становищи, як єсть владиче, находив ся чоловік, у котрого безоглядна справедливість була би першою, провідною засадою в дїяльности, а личний патріотизм виступав тілько там, де можна. І можемо жадати сего тим більше, що на Буковинї Русинів є о 62 тисячі більше, як Волохів, значить Русинів нїяким чином не можна маловажити.

Недавно ще, бо таки сего року, сказав бл. п. митрополит Андрієвич до волоскої депутациї: „Я клир зрумунїзував, і тим, здає ся менї, зробив досить для свого народу, бо з сим фактом буде мусїв числити ся і мій наслїдник і всї иньші“. А вже-ж, мусить числити ся з тим фактом наслїдник бл. п. владики, але він мусить числити ся і з тим фактом, що Русини невдоволені з дотеперішної єрархії церковної на Буковинї і що они не покинуть допоминати ся, аби князь церкви дбав передовсїм о релїґійно-моральний вплив церкви на нарід і волоский і руский; а сей вплив на руский нарід не є можливий, коли маловажить ся єго мову в церкві і в школї. На Буковинї духовеньство повинно тим ревнїйше впливати на нарід в зрозумілій єму мові, що ту є аж 92 процент анальфабетів, на котрих не годить ся виконувати свої румунїзаторскі практики.

З нагоди смерти бл. п. владики Андрієвича похвалив ся Parlamentär, що покійник був єго приятелем а сам Parlamentär — „sein Leibjournal, sein Liebling“. При тій самій нагоді „Русское Слово“ зазначило, що „остатними часами, коли буковиньскі новоеристи стали з неприхильности владики ковати против него і против православія (?) оружіє, пок. митрополит опамятав ся і змінив свою тактику супротив руского народу“ (розумій: став боронити москвофілів против народовців“).

Будучий владика православний мусить числити ся і з тим фактом, що доки дорадниками єго будуть москвофіли, доти симпатиї у Русинів не найде, бо як справедливість не каже нам мішати ся в роботу волоских патріотів між волоским народом, так знов справедливість каже нам, старати ся викинути москвофільский елемент зі всїх становищ, звідки дають свої злі ради. Ми не можемо собі бажати, щоб москвофільскі часописи поруч волоских чванили ся таким признанем буковиньского владики...

Осиротїле тепер архиєпископство черновецке числить після шематизму з сего року в 12 протопресвитератах 243 парохіяльних церков, 61 дочерних, 21 місцевих церков і 29 каплиць, 5 монастирских головних церков, 1 скитска і 4 каплиці; — 299 шкіл, 115.965 родин і 478.118 віроісповідників. Сьвящоників в душпастирстві є 336, а в монастирях 47 монахів разом з новиками.

Що до населеня, то найновійші статистичні дані виказують, що на Буковинї, і то в північній части по ріку Серет, мешкає в збитій масї 270.000 Русинів, в полудневій части поза рікою Серетом 208.000 Волохів, а в містах і в нечисленних кольонїях 133.000 Нїмцїв і Жидів, дальше 23.000 Поляків, а решту людности разом 12.000 становлять Мадяри, старовірцї Москалї, Вірмени і Словяни.

Ми нарочно навели тих кілька дат статистичних, щоби вказати, що Русинів на Буковинї найбільше і щоб заразом з жалем зазначити, що на тих триста кількадевять сьвященників найде ся ледви кількадесять, котрі почувають ся хоч сяк-так Русинами і знають дещо про свій нарід; а прочі зрумунїзовані між руским людом впливу на селян не мають. Нехай і як чванить ся котрий небудь владика своїми патріотичними вчинками на тім поли, ми мусимо сказати про него, що зле розуміє свою велику задачу, коли румунїзацию ставить висше, як моральне благо християн на Буковинї. І се повинен наслїдник бл. п. владики добре мати на увазї.

Тому три роки жадала наша часопись, щоби буковиньский нарід мав також відповідне число своїх заступників і в єрархії церковній. Се жаданє й доси не сповнене і ми мусимо повторити єго тепер з тим більшим притиском, що від особи будучого митрополита має залежати сповненє сего нашого жаданя.

Русини буковиньскі не мають тепер в православній консисториї анї одного чоловіка, хоч трохи познакомленого з рускими справами, хоч трохи вирозумілого на справедливі жаданя Русинів. Дарма, що там є люди, котрі колись уважали себе Русинами; они тепер всїм є, тілько не Русинами; они про все добре поінформовані, тілько не про рускі справи. А ми мусимо завсїгди наставати на се, щоби там, біля владики, находились і щирі заступники Русинів, котрі не дали би свому народови зробити кривди. Не можуть же наші селяни виховувати ся в морально-релїґійнім дусї, коли не розуміють своїх духовних учителїв!

Такі наші жаданя мусимо поставити до будучого владики. Хто він буде, ще не знати; ми сподїваємо ся, що буде се чоловік, котрий на вступі скаже: „Дай Боже, щоб з таким смутком і Русини і Волохи зі мною розставали ся, з якою радостию і Русини і Волохи мене витають“.

Відки починати?

Руский нарід се нарід хлїборобів. Навіть інтелїґенция, яку руский нарід видає із себе, мусить переважно добувати свій хлїб із землї: наші сьвященники, а також наші учителї жиють із рільництва; лиш не велика часть руской інтелїґенциї добуває свій хлїб насущний із чого иньшого.

Проте хто хоче піднести наш нарід материяльно, хто щиро бажає роздобути для нашого народа місце поважне серед других народів, хто бажає подати єму спосіб розжити ся на найвисші добра курльтури, той мусить найбільшу вагу класти на піднесенє рільництва серед руского народу — в землї наша сила народна.

Особливо тепер, де для хлїборобів настали дуже прикрі часи, де цїни збіжа такі низькі, що ледви чи оплачує ся робота вложена в землю, де зачерез те примушені хлїбороби покидати свою рідну, потом і кровію своїх дїдів та прадїдів скроплену землю і вибирати ся в сьвіт, шукати лїпшої долї, всїх сил би нам доложити, аби охоронити рільництво від руїни, бо в рільництві спочиває доля руского народу.

Щож ми доси зробили для рільництва? — Мало, дуже мало, а порівнавши нашу роботу з тим, що в других народів робить ся, можна-б

K.K. ZEITUNGS-STEMPEL

сказати: таки нічого! Ми видали кілька книжочок, котрі для нашого, переважно неписьменного загалу хліборобів є властиво нічим; ми позакладали читальні, котрим не надали такого змісту, щоб там хлібороб найшов вдоволене своїх потреб — моральних і материяльних; взагалі, у нас хоть може що і робило ся, то робило ся на прихапці, поодинокими людьми а не громадою, тай стоїмо ми там, де стояли, між тим коли другі народи ідуть вперед і забирають нам ґрунт зпід ніг. Ні, так далі не може бути, коли із хліборобів не маємо стати бездомними скиталцями!

Нам треба добре зорґанізованої, сьвідомої своєї цїли, невсипущої праці для піднесеня рільництва. Чим скорше до неї і то всїма силами возьмем ся, тим лїпше, бо час не стоїть...

Як у всїм так і тут нашою засадою повинно бути не спускати ся на нікого, на нікого не покладати надії, а вірити лиш у власні сили, в власну поміч. Лиш те, що своїми руками зробить ся, буде для нас зробленим, що своїми силами здобуде ся, буде дійсним здобутком. Сил у нас, Богу дякувати, доволі, але ті сили ідуть в розтіч; треба лиш всї сили сполучити до одної цїли, треба роботї надати якийсь один напрям, треба о то дбати, щоб поодинокі сили в боротьбі з перешкодами не увявали, не марнували ся, а хосен із спільної праці мусить бути великий. Богато уже в нас людий, що раді би і душу положити для загального добра, що кидають ся на всї боки, аби двигнути нарід з байдужности, осьвітити, навчити, показати дорогу, спосіб, але ті одиниці не сполучені разом як робонька об лїд побивають ся марно — успіх з їх щирої праці не великий. Тут треба працювати громадою, щоб один другого підпоміг, піддержав, щоб більший успіх загрівав духа, будив віру і надію

Ну, се все добре, скаже не оден, ми се і самі знаємо, і раді бисьмо щиро і спільно працювати, але скажи, що саме нам тепер робити і як, а ми вже зробимо. Ось до тих щирих і свому народови душею і тїлом відданих людий звертаємо ми наше слово, бо справдї найчастїйше так таки буває, що при всїй щирости не знає ся, відки, що і як починати. Очивидно не гадаємо ми тут запускати ся в високопарні економічні теориї, аби для одної або для другої з них приєднати наших читачів; нї, ми практичні люди, ми уважаємо за конечність і в справах економічних числити ся з тими обставинами, які у нас витворили ся, і хочемо лиш подати кілька практичних сказівок, як ті обставини для рільництва як найлїпше використати, як серед тих обставин вийти на чисте.

Найлїпше було-б, якби ми мали товариство господарске, як се буває в иньших краях іньших народів; там могли-б ми всї господарскі справи обговорювати, звідтам виходив би напрям для хосенної праці на тій ниві і т. д.; але ось вже і чую, як зі всїх боків відзивають ся голоси: Що? ще одно товариство? Не досить нам тих товариств, що ми маємо? І ті ледви дихають. Вічно лиш драча на товариства, а хісна з них мало. — І є якась рация в тих словах. Насамперед тяжко би було найти людий, котрі уміли-б успішно вести таке товариство — се вправдї для народу хліборобів дуже сумне сьвідоцтво, але се правда. Самі ті голоси показують, як лихо стоїть справа у нас з рільництвом, коли у наших хліборобів нема ще змислу для товариства господарского. А що се правда, видко також з того, що до краєвих товариств господарских, що мають запомоги із скарбу державного, і то великі запомоги, з Русинів мало хто належить... То-ж поки що не завязуймо осібного господарского товариства, а вихіснуймо для потреб рільництва ті товариства, які у нас є — а се є товариство „Просьвіта“ у Львові, „Руска Бесїда“ в Чернівцях з їх філїями по містах і читальнями по селах.

Богато у нас вже читалень на селах, а могло-б бути і ще більше, та що у них для рільництва робить ся? — Омаль що нічого! Скоро завяжуть де яку читальню, то спершу люди ще сходять ся по трохи, щось десь прочитають якусь байку, казку то що, засьміють ся, побалакають, як ось балакають собі і без читальнї про сплетні сельскі і т. п. і розходять ся. Чи-ж диво, що відтак чим раз меньше, чим раз меньше людий приходить до читальнї, що вкладок нїхто не платить і нарештї читальня засипляє? Для такої читальнї наші люди хлїбороби не мають і не можуть мати жадного интересу. Хлїборобам треба иньшої читальнї; се видко хотьби і з того, що де хоть щось трохи більше читальня хлїборобам дає, там она чим раз красше розвиває ся.

Провадити читальню, єї оживляти, єї тїсно звязати з практичними потребами членів хлїборобів, се річ не легка. До того потрібно дуже богато мати сприту, бути офірливим, безкористливим і віддати ся справі читальнї душею і тїлом, треба думати про спільну хлїборобску справу і єї відчувати — се повинно стати другою натурою провідників читальняних без огляду на те, чи буде за сю працю якя вдяка, чи нї.

Насамперед треба о се дбати, щоб що недїлї і що сьвята сходили ся люди до читальнї, треба і самому завсїгди туди іти. Там прочитавши людям дещо із сьвіжих ґазет, треба доконечно спровадити розмову на господарство, і як є щось в ґазетах такого, що дотичить господарства, треба прочитати і обговорити, а як нема — на жаль, ми на добрі такі ґазети завсїгди дуже ще бідні, — тодї треба самому порушити яке питане, чи то годівлю худоби, чи господарку гноєм, чи то господарку домову чи полеву, чи то садівництво, пчільництво і т. д., виходячи завсїгди від якогось конкретного випадку, а тодї розмова піде як на лотоках і буде можна богато дечого навчити. Тай се річ не зла, коли погода, пустити ся всїм читальникам чи то в поле, чи селом; там покаже ся не одна хиба, котру треба і можна буде докладно обговорити; варта-б зайти колись з учителем до шкілки овочевої, там можна-б почути викладу про садовину, треба-б заохотити при тім читальників, щоб заложити свою власну шкілку овочеву, відки читальники могли-б діставати задаремно щепи і т. п. Годї всїх справ тут вичислити, бо їх без лїку, але отсе думаємо завдане, яке повинні сповнити серед нашого народу ті інтелїґентні люди, що не лиш словами, але справдї щиро бажають добра свому народови і готові кождої хвилї се дїлами ствердити. Коли-ж розбудить ся вже який такий интерес для таких справ, тодї треба буде від часу до часу спровадити до читальнї, чи до громади вандрівного учителя, як є де який добрий, щоб в ріжних питанях дав фахову відповідь. До читальнї треба притягати і жінки і молодїж дорослу, а коли удасть ся кому розбудити таким чином интерес для читальнї, тодї певно поступ в селї не забарить ся, дух громадяньский зросте, і за кілька лїт такої працї буде і в хатї і на дворі, і в селах і на гостинцях, і в оборі і городї цїлком инакше виглядати. Перед усїм треба памятати, що примір і взорець має на людий найбільшу силу, і доконечно постарати ся, аби взірцї у всїм були людям перед очима.

Порушуючи отсю справу, ми з свого боку обіцюєм, що будем щиро про се дбати, аби в нашій ґазетї дати досить материялу для ріжних розмов господарских по читальнях.

З другої-ж сторони від наших товариств просьвітних, що вже мають філїї і свої читальнї т. є. передовсїм від „Просьвіти“ мусимо жадати, щоби устроювала з'їзди для членів своїх читалень на котрих показувала би і поясняла нові машини, навози збіже і т. п. Філїї „Просьвіти“ повинні-бя мати свої шкілки овочеві, з котрих всї читальнї брали би собі щепи. Сам головний заряд і філїї повинні подїлити ся відповідно роботою. Звістно, до всего треба охочих людий, та коли дасть ся ознаку житя і заінтересують ся ширші круги, то й люди до роботи найдуть ся.

Про відносини промислові Галичини і Буковини.

Інспектор промисловий для Галичини і Буковини п. Арнуль Навратіл видав справоздане, в котрім говорить про наші відносини промислові.

Передовсїм звертає він увагу на то, що промисл розвиває ся у нас дуже поволи, головно з тої причини, що велика часть предприємств не має анї потрібного капіталу закладового, анї оборотового а многим предприємцям не стає відповідного фахового образованя і змислу купецкого.

Мабуть не треба вже більше нічого казати, нічого додавати до слів інспектора промислового, щоби зрозуміти, длячого промисл розвиває ся у нас дуже поволи — до него беруть ся люди без гроший і без знаня! Правда, маємо тепер богато шкіл промислових, котрі ширять фахове знане, але само знане ще не піднесе промислу, сама школа ще не зробить промисловця. Чуємо нераз, або читаємо в ґазетах, що сей або той чоловік з нічого доробив ся на промислї великого маєтку. Зовсїм так не було; мусів він щось мати, чим доробляв ся, хоч і то правда, що в самім початку не мав може нічого як лиш здорові руки і — змисл купецкий. Отсе послїдне то й найважнїйша річ. Без змислу купецкого нїякий промисловець не вдїє нічого, хоч би він мав і не знати яке фахове образоване і який капітал закладовий та оборотовий. Грішми і фаховим знанем буде він в найлїпшім случаю держати ся в одній мірі а дуже часто може бути, що й то єму не поможе, і він збанкротує.

Для наших обставин виходить з сего дуже важна наука. Галичина і Буковина, краї майже виключно хлїборобскі, знаходять ся в переходовім станї — наші хлїбороби змушені нинї шукати собі иньшого способу до житя; їм не позістає иньша дорога, як лиш брати ся до промислу або торговлї. Висока наука для них, як і для многих иньших, хоч дуже почестна і красна але не поплатна, бо нинї чи то урядник чи професор жиють — як то кажуть — від першого до першого. До того ще може нинї кождий, у кого лиш охота, присвоїти собі висшу науку, висше образоване і без високих шкіл. Нашому хлїборобови позістає отже в той спосіб лиш вибирати межи промислом а торговлею. Коли-ж би нас хто спитав, що єму лїпше вибрати? — то ми сказали би, що загально взявши лїпше вибирати торговлю. Для хлїбороба торговля приступнїйша, бо й наука єї лекша і можна єї розпочинати з меньшим капіталом закладовим тай оборот капіталу єсть в нїй скорший. Тим однакож не хочемо ще сказати, що би вже нїхто з хлїборобів не брав ся до промислу; нї, нехай і до сего беруть ся, але люди, котрі бодай який такий мають змисл промисловий. Передовсїм же треба звернути увагу наших купців і крамарів, щоби они, чи то поодиноко чи спілками брали ся до промислу та щоби своїх дїтий способили до промислу. Дитина купця вже з природи набирає змислу купецкого, а той їй в промислї відтак дуже придасть ся.

Дальше каже інспектор промисловий, що Галичину і Буковину засипують своїми виробами фабрики угорскі, фабрики західних провінций а також і заграниця своїми товарами, що все утрудняє страшенно положене місцевих предприємців, котрі лиш у виїмкових случаях можуть видержати конкуренцию з заграницею. Се бодай чи не найбільша і не найважнїйша причина, задля котрої наш промисл не може підносити ся. Однакож при відповіднїй енерґії і добрій воли як поодиноких людий так і цїлої суспільности далось би й то лихо усунути, але тогди треба би розвивати свою власну культуру.

Відтак говорить інспектор промисловий в своїм справозданю о стачі і урядженю наших заведень промислових та о роботї в них, а его спостереженя кидають також не добре сьвітло на наш промисл. В многих заведенях промислових нема все ще, мимо того що закон промисловий того вимагає, нїякого забезпеченя здоровля і житя працюючих там робітників. У фабриках цегли все ще нема помешкань гідних чоловіка, а гарбарнї суть так уряджені, що на великий простір доокола занечищують воздух. Єсть в нашім краю много гарбарень, що навіть не мають лїценциї промислової. В цегольнях працюють робітники від 3 години рано до 12 в ночи, в броварах і рафінериях по 13 і 14 годин: шевцї роблять від 5 год. рано до 10 а в субсту навіть до 12 години в ночи. Жидівскі промисловцї не зважають на недїльний випочинок, а в християн головно кравцї, котрі працюють в недїлю аж до полудня; християньскі пекарі працюють через цїлу недїлю так само як давнїйше В многих предприємствах, особливо тих, що знаходять ся в руках жидівских, відбуває ся виплата за-

рібку в неділю, що для робітників есть сполучене з немалим трудом і невигодою, бо они мусять ходити далеко до фабрики або помешканя предприемця і тратять на то нераз і пів дня та не можуть іти на богослужене до церкви. Інспектор промисловий старав ся в многих случаях наклонити предприемців, щоби они виплачували заробок в будний день, але то не помогло нічого. — Серед таких обставин розвиває ся у нас промисл.

„Свобода“ о Русинах в північній Америці.

В І. числї „Свободи“ з сего року читаемо таке послане о. Грушки: „До моїх братів Русинів в Америцї, так доброї як і злої волї против мене, моє дружне послане. Чтите а не клените! Уже від двох лїт я після моїх слабих сил, видаю часопись „Свободу“ в рідній мові і на добро рідного народа тут в Америцї.

Жадна огидна нажива гроша не керувала мною в моїй тяжкій працї, тілько горяча любов до мого порабощеного народа вела й тягла мене до видаваня ґазети. Я сам собі лишений як той човен на бурливім морі з слабим веселцем в руках, більше спускав ся на ласку вітру як на своє кермоване. З самого початку мого прибутя в Америку, спізнав я занадто добре, як то з бідними рускими ем ґрантами поступають не тілько аґенти жиди, але й его нїби то просьвітителї так в довгих як і в коротких ризах.

Припадково помацяв я за попівску кишеню тих просьвітителей і спізнав, що там добра і гроша много. Тодї я став виступати проти сьвятого здирства бідного мого народу. Сьвятії в крик! Та на мене!. Так наколиб хто циганам буду підпалив і тодї цигани всї на двір вибігають і кричать, так і на мене вибігли з своїми криками, нападами, критиками багдашкарі, тихо-доляро-ховцї, тихі плейзові чудотворцї, тихобдії патріоти з поза плота.

Але нарід спізнав „Свободу“ і прийме єї яко свою і на другий рік. Люди! народе руский, рускі робітники! Знайте, що суть вороги, котрі хотять, щоб „Свобода“ не виходила.

Боїть ся злодій сьвітла. Але Ти, руский народе, не дай пропасти „Свободї“!

Присилайте передплату, на рік 1895! Скоро і всї! — О. Гр. Грушка.

Зараз в першім числї розправив ся редактор „Свободи“ справедливо з „Американьскимъ Вѣстникомъ“, що ширить москвофільство між американьскими Русинами (всюди та язва!). Вѣстникъ обставав за якимсь о. Балогом, доки той належав до єго кліки; коли-ж покинув єї, виявив по американьски, що о. Баліг приїхав до Америки з довгами, щоби заробити собі долярів. За то „Свобода“ глузує собі з „Бѣстника“ і каже: „Чекайте, люди троха! Будете видїти, що за комедия буде, як тепер з Вѣстника шайки оден другому буде мак терти“...

В 2-ім числї заявляє редактор „Свободи“, що рішив ся просьвічати американьских Русинів і тепер „партийність уже більше не мати-ме місця в нашій редакциї“, бо вже сподїває ся, що всї єї зрозуміли. Докоряє руским робітникам, що зложили тілько 145 дол. і 33 центів на „Народний дім“ руский, призначений для еміґрантів, і загріває їх, вступати під прапор „Народного руского союза“. Нарікає на несовістних передплатників в статейцї „Щира правда“ так:

„Обраховали ми ся з старим роком і показалось, що ще маємо довгу за ґазету. Помимо того, що редактор не бере анї цента за свою мозолу, то ще мусїв дотепер докладати по кільканайцять долярів що місяця. Бог і люди знають, що ґазета на дальше виходити не може, если деяким то чудом божим не знайдесь у наших земляків більше патріотизму підперати хоть одну руску ґазету від упадку. Ми кажемо отверто, що коли не будемо мати до трох тижднїв 500 передплатників, заплативших з гори, тодї будем змушені перестати видавати ґазету а гроші звернуть ся назад тим, що поприсиловали на сей рік. Біда редакторови, коли не може зецера заплатити. Як буде, vederemo“....

Але ще й шесте число „Свободи“ вийшло, маємо его в руках і читаємо в нїм між иньшим: „Надходить сьвятий піст а в нїм і великодна сповідь. Обрахуй ся з сумлїнем; чи не обікрав ти де кого, чи заплатив за той і минувший рік за „Свободу“? Покай ся! бо хоть видуриш від сьвященника розрішене, але від Бога нїколи за чужу кривду. Віддай Богови, що боже, а редакциї що їй належить ся.“

Дня 15. січня відбув ся піврічний З'їзд управителїв „народного руского союза.“ Товариство се мало приходу 1142 д. 75 ц., а розходу 1002 д. 22 ц. Всїх членів мало 505, з тих 66 вимазано, бо не платили вкладки. Головою „Союза“ Теодоѳий Талпат, касиєром Іван Глова, секретаром о. І. Константинович.

І в сїм числї завзиває „Свобода“ до вступленя в члени сего товариства такими словами:

Один Христос, одна віра, одно крещене, один Бог, один „Союз“, до котрого всї маєте вписати ся. Хто не був в ковчезї Ноя, той пропав в потопї сьвіта; хто не буде в „Союзї“, той пропаде в потопі нужди, біди, мізериї, розпуки, і нещасної смерти!... Одна надія, одно пристановище, одинока доска спасеня на непевнім мори робітничих невзгод і страйків тут в Америцї, есть руский „Союз“, до котрого кождий повинен записати ся.“

В 6-ім числї „Свобода“ каже так про народне житє руске в Америцї:

Ми не жиєм повним народним житєм. тілько ледви дихаємо з дня на день. Ми поступаємо за прикладом раків: місто чим раз то крок на перед, то ми все узад Головна причина нашого застою в народнім житю і в поступі до просьвіти, до поліпшеня долї, до скріпленя руского духа, до народного самопізнаня есть та, що нема відповідних людей, котрі б зуміли попровадити нарід. Коли-б ту було в Америцї хоть громадка інтеліґенциї або щирих Русинів патріотів, котрі-б віддали ся серцем і душею народній справі, то днесь американьска Русь мала-б лучшу, сьвітлїйшу будучність. Але поки що, маємо надію в Бога, що зійде день над землею і появлять ся щирі діячі на народній ниві і народне житє нїчне бити живим ключем і далеке широкою поплине струєю.“

Кожде число „Свобода“ кінчить такою апострофою:

„Молись, трудись, тверезись, учи ся, до „Союза“ запиши ся, до Читалнї ходи! Бога в серцю май, ближнього люби, церков посїщай, „Свободу“ читай! Русь сьвяту люби, доброму научай ся, гроший не марнуй. в процеси не вдавай ся! В льотерию не грайте, тілько гріш щадїть.

Братя! нам треба „Народного Дому.“ Ану скиньтесь по центови! Сего не забувайте:.... Буде з вас!“

Перегляд полїтичний.

В ч. 89-ім Parlamentär-а знов подибуємо москвофільского страхопуда, що Українцї бажають відорвати Русь-Україну від Росиї. Ми вже в статях про „Зухвалість московских аґентів“ зазначили виразно наше становище супротив таких напастий; нинї вказуємо лиш на се, що такими інсинуациями австрийскі москвофіли за всяку цїну хотять стягнути на наш нарід як найтяжший гнет.

Спільні конференциї мінїстерскі, котрі відбулись у Відни по сьвятах, закінчили ся 18. с. м. засїданем, котрому проводив цїсар. На тій нарадї запали ухвали що до правительственних предложень на сегорічних спільних делеґациях. Рівнож порішено, що делеґациї будуть скликані до Відня 5. або 6. червня. В справі збільшених видатків на потреби армії зазначено, що ті збільшеня суть наслїдком попередних ухвал делеґаций, що отже мають значінє проґресивного розвитку, а не нових позиций буджетових.

Новий угорский закон супружій (цивільні вінчаня) повинен війти в житє найдальше до 18. грудня с. р., як сказано в законї Тимчасом правительство угорске старає ся всїми силами прискорити по можности сей речинець, щоби сейчас по введеню державних метрик можна було завести також і цивільні вінчаня. Після дотеперішних заходів і змагань можна заключати, що вже першого падолиста буде могло довершити ся перше цивільне вінчане.

Минули ферії великодні для послів до Ради державної. Вчера зачала комісия буджетова свої наради над етапом мінїстерства торговлї, а сегодня почала палата послів свої засїданя. На порядку дневнім стоїть реформа податкова.

Вибори до істрийского сойму, розвязаного, як звістно, за-для визиваючого поведеня італїйских послів, відбудуть ся вже слїдуючого місяця, а то 15. мая з курій сїльских, 21. мая з курій міских, а 24. мая з курій більших, а 24. мая з курій більших посїлостий. Тепер відбувають ся правибори по селах, а вибір італїйцїв в поодиноких селах принимають італїйскі ґазети з ентузиязмом.

Берлиньска праса підняла величезний крик на хіньско-японьский договір і доказує, що вже найвисша пора, щоби держави европейскі допильнували своїх інтересів на далекім Всходї. Договір хіньско-японьский потребує потвердженя европейского конґресу.

З Цетинї доносять, що там мають прибути незадовго росийскі вислужені підофіцири, котрі будуть інструкторами для чорногорского войска. Вість, що чорногорска армія має бути о 6 баталїонів збільшена, есть безосновна.

В Білградї відбули ся вибори до скупштини, в котрих взяли участь і лїберали, хоч проводирі їх оголосили абстіненцию. Більшість є правительству прихильна.

В справі відшкодованя, яке має заплатити Хіна Японови, доносять що виплата 100 мілїонів долярів має наступити сріблом ратами до 5 лїт. Тепер розписують ся всї ґазети про той мир, а именно анґлїйскі ґазети з него не задоволені. Як пімецке правителсство до того відносить ся, видно з Weser Zeitung, котре так пише: „Німецке правительство не хотїло безпосередно мішати ся в справу, але оно дало пізнати, що не допустить до таких условій мира, котрі би мали лихий вплив на німецку торговлю в Японї або Хінї“. Заносить ся на те, що европейскі держави вмішають ся в справу, щоби забезпечити свої интереси на Всходї.

Дрібні вісти.

Найд. Архикн. Петро Фердинанд, поручник 41. полку піхоти, приїхав на сталий побут до Чернівцїв вчера о год. 1/42 по полудни, а не в суботу, як ми се мильно подали. Архикнязь їхав до Чернівцїв при вистрілах гармат і звуках музики войскової. На двірци була уставлена компанія почетна. Архикнязя повитали на двірци президент краю ґр. Ґоес з своїм секретаром, заступники бурмістра з радниками міста, ґенерал і офіцири та иньші достойники.

Др. Олександер Колесса затверджений мінїстерством просьвіти яко доцент унїверситету для рускої мови і лїтератури.

Ческо-славяньска етноґрафічна вистава в Празї буде торжественно отворена дня 15. л. мая с. р. при участи цїлої ческо-славяньскої нациї, властий державних і автономічних, корпораций товариств і цїлого комітету вистави.

Уряди парохіяльні вже дістали нове розпорядженє мінїстерства справ внутрішних, щоби що кварталу (15 днїв по скінченім кварталї) предкладали викази статистичні після нової інструкциї замість дотеперішних виказів статистичних. Нові викази будуть як-би витягами метрикальними квартальними з випущенем імен і назвиск іммаТрикульованих.

Найдений скарб. В Лешневі, брідского повіта, найшла дня 8. квітня с. р. тамошна господиня Єва Сїрко в своїм шпихлїри 6-лїтровий горнець срібних гроший. Сей скарб, як кажуть, укрив єї отець Іван Лапский перед смертию, побоюючи ся крадежи.

В кадетскій школї краєвої оборони у Відни буде з початком 1895|96 року шкільного 100 місць вільних для аспірантів на I. рік, взглядно на II. і III. роки, о скілько місця вільні найдуть ся. Близших пояснень уділяє департамент IV. львівского маґістрату.

Стрейк цегольників. В Відни змовили ся не працювати 4.800 цегольників; а стереже їх 300 поліциянтів, також стоїть готовий 13. полк драґонів. Властителї фабрик задумують стрейкуючих викинути з домів робітничих.

Яке письмо для очий найздоровійше? В париській академиї наук розбирав окуліст Яваль причини, для чого між Нїмцями найбільше короткозорих. Се їх письмо похиле найбільше псує їм очи. Яваль радить при писаню придержувати ся правила: зошит тримати просто, писати просто, тїло держати просто. Лишень голову можна похилити наперед, скілько вимагає потреба. Щодо фізіольоґічного огляду на положенє руки пишучої, то мож є або зовсїм сперти, або лиш на пальцях. Сей послїдний спосіб єсть відповіднїйшій для простовісного письма, але науку писаня у дїтий треба зачинати від другого способу, та аж тогди, як дїти беруть ся писати на безлїнїйнім папери, переходити до першого способу.

Пробний алярм. З Тернополя доносять, що дня 17. квітня о 7-ій годинї вечером заалярмувала тамошний ґарнїзон команда 11. корпуса у Львові, щоби був зараз готовий після мобілїзацийних приписів до вимаршу. До години було вже все приготовлене до походу і вся залога вижидала дальших приказів цїлу ніч. Аж на другий день рано мав прибути головнокомандуючий зі Львова ґр. Шуленбурґ і приказати тамошній залозї виступити в похід в напрямі Золочева.

Шевска злість напала дня 17. квітня таки шевского майстра Максима Дрогобича в Тернополи, а то за те, що єго жінка Євдокія розпочала з ним сварню і не конче делїкатними словами частувала єго. Чоловік попав в наслїдок того в таку злість, що пробив жінцї шевским ножем праву грудь між 3 а 4 ребром. Жінка досить тяжко покалїчена, а чоловіка увязнено.

Тайна. В Чернівцях, д. 20. с. м., збігла ся велика сила народу на вірменьскій улици і продивляли ся они, як пес виграбував з землї кавалки мяса і їв їх. Підозріваючи злочин, дали о тім знати інспекциї поліцийній. Приїхала комісия і викопали з незвичайною осторожностію трупа — незвичайної безроги! Хто і з якої причини закопав єї на улици, се та таємниця, котра буде предметом здогадів і доходженя поліциї.

Самоубійство двох приятелїв. Один робітник знайшов коло Ґзьоґніц трупи двох молодцїв. Сконстатовано, що то два приятелї з Відня, котрі рішили ся спільно заподїяти собі смерть вистрілами з револьверу. Від листопаду м. р. не можна було їх знайти, хоч они раз написали карту кореспонденцийну до свого приятеля в Ґльоґнізу. Родичів вже повідомлено і они пізнали своїх дїтий, котрі задля марницї загибли.

Проворна скупарка померла недавно в північної Америцї, в державі Ню-Жерсей, не лишивши по собі нїяких гроший, хоч свояки-спадкоємцї знали, бо і сама небіжка признала ся, що свої капітали сховала таки дома. На дармо шукали по всїй хатї гроший, нї слїду. Вже небіжку клали в домовину, коли побачили, що у неї цїлі плечі обліплені — банкнотами, на суму 250.000 долярів, с. є. більше як пів мілїона зр.

Жіноче питанє. Муж до своєї жінки: О чім говорили ви на послїднім засїданю вашого товариства? — Жінка: Старе питанє: Чи потрібно виходити замуж? — Муж: Ну, й як ви рішили? — Жінка: Вибрано комітет з всїх членів, щоби они особисто о тім пересьвідчили ся.

ТЕЛЄҐРАМИ „БУКОВИНИ“.

Відень, 22. квітня. Бувший маршалок краєвий Низшої Австриї князь Кольоредо Мансфельд помер. — Нинї зачав ся ту процес против Айхінґера, що убив адвоката Ротціґля.

Париж, 22 квітня. Пятьсот слуг при омнібусах рішили вчера зробити страйк з причини малої платнї і пенсиї.

Білгород, 20. квітня. Доси іменовано 57 королївских послів, з них 36 єсть напредняків, 20 лїбералів 1 радикал. Отже до скупштини, так як доси она зложила ся, належить 190 напредняків і прихильних партиї поступовцїв, 40 лїбералів, решта радикали і невиразні.

Tinct. capsici compos.
(Pain expeller)
приладжена в аптицї Ріхтера, Прага, загально звісне втиране, лагодить біль, можна дістати по цїнї 1.20 зр., 7о кр. і 40 кр. за Фляшку майже в кождій аптицї. При закупнї треба дуже уважати і брати фляшки лише з охоронною маркою **„котвиця“** за **правдиві**. Центральна розсилка: **Ріхтера аптика під Зол. Львом, Прага.**

ПРАВДА
ВІСТНИК
полїтики, науки і письменства, виходить двічи в місяць по цїнї на рік 4 зр. пів року 2 зр., на чверть року 1 зр.
У Львові, улиця Академічна, ч. 8.

„ДНЇСТЕР“
товариство взаїмних обезпечень
у Львові,
улиця Валова ч. 11,
засноване на підставі концесиї ц. к. мінїстерства справ внутрішних з дня 9. грудня 1891. р. ч. 22751, розпочало свою дїяльність дня 15. н. ст. вересня 1892 р.
„Днїстер“, опертий на засадї взаїмности своїх членів, обезпечає всяке майно движиме і недвижиме против шкід огневих під найприступнїйшими услівями і почислює можливо найнизші премії.
Всякі шкоди лїквідують ся і виплачують ся сейчас по пожарі.
Зголошеня о уділенє аґенциї в місцевостях, де нема аґентів „Днїстра“, принимають ся.

ЛІТЕРАТУРНЕ ТОВАРИСТВО
„РУСКА БЕСІДА“
в Чернівцях,
улиця Петровича число 2,
має на складї:
„ІЛЮСТРОВАНУ БІБЛІОТЕКУ“
для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем
року 1886, 1887., 1888., 1889., 1890., 1891., 1892 1893., 1894., по **1** зл. **20** кр. за рочник, а всї **9** разом за **9** зр.
З пересилкою почтовою 9 зр. 30 кр.

Чума горілчана.
Сумна істория для перестороги і науки бідним і богатим, старим і молодим переповів і тверезим руским читальникам присьвятив **Омелян Попович.** Книжка ся має **80** сторін і коштує **20** кр., почтою **25** кр.

СИЛА КНИЖКИ
або
о просвітї народній.
Під таким заголовком вийшла брошура в Чернівцях написана учителем Дарієм Шігуляком.
Цїна 25 кр., з пересилкою 27 кр. — Замовляти можна в редакциї »Буковини«.

НОВИЙ ПАРОВИЙ БРОВАР.
У нашім **паровім бровари** (перше Ґебля), устроєнім після найновійшої системи, вже почали спускати
ВИШИНКОВЕ ПИВО.
За якість сего пива дістали ми вже дуже прихильні признаня. Небавом будемо могли оголосити, що зачнемо спускати
пиво-лежак в бочівки і фляшки.
З глубоким поважанєм
Паровий бровар Ronchetti Reck & Comp.
в Чернівцях.

Видає і за редакцию відповідає Осип Маковей. З друкарнї Г. Чоппа.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL